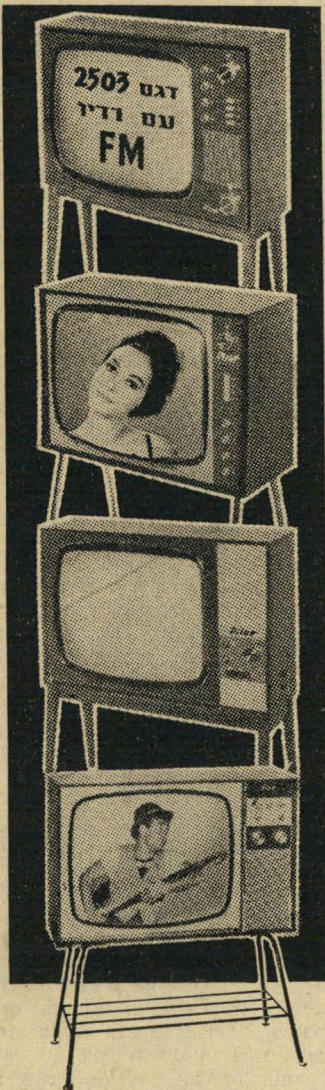

פילוט 1967

המקלטים הנפוצים ביותר בארץ דגמי 2503, 7503, 2501, 7502 24 תשלומים חדשיים שרות בבינת ע"י מומחי

טעימה יותר מרגיעה יותר קרירה יותר

הסיגריה העולמית CHESTERFIELD U.S.A.

במדינה

חינוך

מספר גאון

ל-8142 המורים בכמעט 600 בתי-הספר העליסודיים העבריים במדינה יש עבודה רבה. 1024 מהם מלמדים תניך ותורה ובעל-פה; 896 מלמדים מתמטיקה; 466 — התעמלות; 397 — ביולוגיה; 162 — אמנות; 154 — שרטוט.

תשומת-לב לא מבוטלת מוקדשת כמובן ללשון העברית. 989 מורים עסוקים בהוראתה. מספר לא קטן בהרבה (947) מלמד אנגלית. אפילו לצרפתית יש 159 מורים ב-בתי-הספר העליסודיים.

רק ללשון החשובה ביותר בארץ, מחוץ לעברית, הלשון הערבית, מסתפקים במספר דות החינוך העליסודיים העבריים במספר המגוון של 54 מורים (אחד מכל 150 מורים עליסודיים).

הליכה לסטטיסטיקה שאספה ופירסמה נתונים אלה, גילתה כי בכל זאת מצוי ענף בחינוך העליסודי בארץ בו קיימת דאגה להבנה הדדית (לפחות מבחינה לשונית) בין שני לאומי ישראל. זאת היא רשת החינוך העליסודית הערבית. 18 מבין 117 מוריה (כל מורה שביעי) מתמסר להוראת הלשון האחות, העברית.

הדאגה היא כל כך גדולה עד שלהוראת הלשון העברית ברשת החינוך הערבית, היקצו אפילו יותר מורים מאשר להוראת לשון האם, הלשון הערבית (12 מורים).

היסטוריה

עמים מכל שיח

איש העלייה השנייה (1905) יעקב יערי פולסקין היה, כמו רוב חבריו לדור החלוצי-ציוני, איש רבי-מקצועות. אחר תקופת-עבודה כשומר-כרמים ביהודה וזאמנדיק (באדיש-מיש-ירחולות) בתל-אביב הקטנה, יצא ל-ארצות-הברית, שם עבד כפועל חקלאי בצהלה נידחת.

כאשר עלה ארצה בשנייה היה ממיסדי מושב-העובדים הראשון בארץ, עין-גנים (ליד פתח-תקוה). זה לא היה ייעוץ חייו. לפתע גילה יערי-פולסקין כשרון כתיבה והפך לביוגרף הראשון של אישי היישוב הארצי-ראלי. ספרו הראשון, חולמים ולוחמים, היה לרבי-מכר קבוע, עליו נתחנכו דורות של צעירים ארצי-ישראליים.

את אותו המרץ ותשומת-הלב שהקדיש יערי-פולסקין לספר ראשון זה, השקיע גם בכאים אחריו.

הוא נתפרסם גם כחוקר מחתרת הריגול הפרו-בריטית ניל"י (נצח ישראל לא ישקר), הסעיר את היישוב הקטן של שנות השלושים בספרו מרגלים או גיבורי מולדת?

תבלין עם בשר, כאשר נפטר יערי פולסקין לפני 23 שנים, בגיל 58, השאיר מאחוריו כתובים עשרות ביוגרפיות של ראשוני היישוב שלא נכללו בחולמים ולוחמים. מים עתה הן ראו אור בספר המשך, חולמים ומגשימים (הוצאת מ. מזרחי; 327 עמ').

החולם הראשון והמגשים הראשון היה, ללא ספק, סיר משה מונטיפיורי, מיליונר, נדבן ושתדלן, שנולד באיטליה והתעשר מתיווך שטרות בבורסה הלונדונית.

מונטפיורי, שהאריך ימים (101 שנה) לא הגביל את נדיבותו ליישוב העברי, בעת ביקוריו הרבים בארץ, באמצע המאה שעבר, רה הקפיד לבקר בשכם, על-מנת להגיש עזרה גם לנוקיים ערביים.

את גישתו של מונטיפיורי מסכמת השאלה ששאל פעם את מוזכרו אודות יומי פלוני שנפטר. משהסביר לו המוזכר ששלח להם מכתב-תנחומים אמר מונטיפיורי: "מכתב תנחומים הוא כתבלין בלא בשר! שלח להם שטר של עשר לירות!"

מאריך ימים אחר (גם כן 101 שנים), היה אברהם קופלמן, על בית-חרושת לרעפים במוצא. שנשלח לחו"ל כדי למכור מגרשים בפתח-תקוה ושיכול להחשב לאבי הציובא-תניקים בארץ, הוא היה נוהג לספר כי "על גדות הירקון גדלים אבטיחים כשיעור גדול כזה, שחצי אבטיח מספיק מאכל לשובע למשפחה רבת-נפשות למשך יום תמים."

ליתר בטחון גם המליץ לעולים-בכוח לא להביא עימם את הצילינדרים שלהם. הם עלו-

לים להתלכלך מן העסיס הנוסף מכל עץ ושיח.

רופא עם ניץ, ראשוני היישוב באו מכל הגלויות, בכל הדרכים. למשל ישראל ב"ק (בני קדושים), המדפיס הראשון בארץ, צייר, חוטב, יוצק-אותיות, מבין-ברפואה ור-עון, שהתיישב בראשית המאה שעברה בצפת. את עלייתו ארצה מימן מן השכר שקיבל עבור התקנת השעון הגדול למגדל הכנסייה בברדיצ'ב.

או הקונסול האמריקאי הראשון בירושלים (1844), וררר קראסון, שהתפעל כל כך מן היהודים עד שהתיהד ושינה את שמו ל-ישראל בעז.

או הרופא-המשורר, יוצא אוסטריה, ד"ר אברהם אלעזר פרנקל, שיסד את בית-הספר המודרני הראשון בארץ (בית-הספר למל בירושלים, על-שם הנדבן, אציל יהודי אוס-

חולמים ומגשימים (ציור שער)*

פתח-תקוה היתה ביריחו והבית הלאומי היה בקושטא

"בעיני הוא שקול בערכו ובחשיבותו כנגד מחצית האוכלוסיה של ארץ-ישראל."

דרכי אדם

הטיפה הגרה

כששונה שבג, אשתו של ויקטור שבג, מתה, הוא נשאר לבדו, עם שני בניו ועם בקבוקי האלכוהול. הוא שתה. מה עוד יכול היה לעשות?

היא היתה יפה, כשרונית ומסורמת. היא היתה אשת-חברה, ואשה בכלל. היא טיפלה בבית שלהם, בשני הילדים שלהם, וגם בו. הוא עסק בפיסול. הוא היה עושה פסלי נחושת, וכל פסל שנמר היה מביא הביתה. להראות לה. היא היתה מבטיחה לו שהם מקסימים ביופיים, ולא טעתה.

אחר-כך הוא לא רצה יותר לפסל. הוא רצה להיות עיתונאי. הוא התחיל לכתוב בג'ורנל פוסט, ואשתו היתה קוראת את כל רשימותיו, לפני ואחרי שהוכנסו לעיתון, היתה אומרת לו שהוא עיתונאי מוכשר, ולא טעתה.

אחר-כך הוא לא רצה יותר להיות עיתון-נאי וחזר לפסל. אחרי זה הוא החליט לכתוב ספר. גם לפתוח בית-מרוח גדול, מעין המאם אשכנזי. היו לו כל מיני תכניות, ור-אשתו עזרה לו בתכנון ובנייתן.

לבד עם הבקבוקים, הוא שתה הר-בה, ישב בבית ושתה. אשתו היתה לוקחת אותו לפעמים בכוח התוצה, לראות אנשים, לבלות. אבל כאשר היו חורים לביתם ב-עין-כרם, הוא היה ממשיך לשתות ולתכנן תכניות.

היא החליטה לרפא אותו, שלחה אותו לחל-השומר. הרופאים עזרו לו קצת. כאשר חזר הביתה המשיך לתכנן הרבה תכניות, ולשתות פחות.

הוא היה אדם שקט, סגור בתוך עצמו. (המשך בעמוד 26)

(ט"ו) 1856. אחד מניינו היה צבי פרנקל, איש אציל (כך-עמרם), ששבר את ההבלגה ב-1936 והוצא להורג על-ידי חבריו שחששו כי ימסור את סודות האירגון אם יתפשל על-ידי הבריטים.

רבי-סרן עם כסף, איש לא נעדר. אם זה הכימאי יוסף פינברג, שהסתכסך עם פקידו הבארוך רוטשילד בראשון-לציון, מר-מנה עבר ללוד, בה פתח בית חרושת לשמן שלא עלה יפה. אחר-כך ניסה את מזלו כרוקח ביפו ואת ימיו סיים ביריחו.

או שלום רבינוביץ, מראשוני חדרה, שי-נאלץ לנטוש אותה חולה קדחת, עבר ל-ביירות, בה הקים בית-מלון וגם גן-ילדים עברי.

אישים יותר ידועים היו יעקב גיימס דה-רוטשילד, בנו של הבארוך, שחי בלונדון, היה רבי-סרן במלחמת-העולם הראשונה, וסגן-שר-האספקה במלחמת-העולם השנייה. על שמו נקראת אשדוד-יעקב, והיה זה הוא, שהשאיר, כאשר נפטר לפני עשר שנים, את הכספים לבניין הכנסת החדש.

ידוע לא פחות הוא מאיר דיזנגוף, ה-מוכתר הראשון (ואחר-כך ראש-העיר) של תל-אביב, שפקיד תורכי הסביר לו פעם "שינו נוסעים בכל שנה לפאריס. אתה ל-בארוך (רוטשילד) ואני לבקר את בני, ה-לומדים שם... הבה נעשה בינינו הסכם, שכל אחד מאיתנו יביא לחברו מתנה מ-פאריס."

ההסכם שבוצע מצד אחד בלבד החיש את מתן הרשימות לבניית בתי תל-אביב ה-ראשונים.

פגישה מוזרה במידה שחה, היתה לדיזנגוף כאשר הוזמן באמצע מלחמת-העולם לקושטא לשם משאומתן עם השלטונות התורכים. על הקמת בית לאומי ליהודים בארץ-ישראל. התורכים, שרצו להקדים בעזרת צעו זה את האנגלים ברכישת אהדת יהודי ארצות-הברית, המאיתו את העניין על דיזנגוף וחבריו, כאשר התברר כי כמשה ומתן משתתפים גם אנשי אגודת-ישראל, שהציעו לראשות הבית הלאומי, שטרם נולד, רב אגודאי.

כרכרה עם גמלים, יערי-פולסקין צייר תמונה רבי-מידת של ימי היישוב הרא-שוני, בהם היה נוהג איש ראשון-לציון, יהודה לייב חנקין (אבי רוכש-הקרקעות